

Ravnateljstva drugostopenjskih srednjih šol
s slovenskim učnim jezikom v Italiji

Projekt PoMATURI

Izobraževalni in zaposlitveni položaj dijakov, ki so maturirali na slovenskih drugostopenjskih srednjih šolah v Italiji v letu **2018**

stanje: maj 2019

Norina BOGATEC

Junij 2019

UVOD

- V današnji dobi hitrih družbenih sprememb in vedno večje mobilnosti je spremljanje izobraževalnih in zaposlitvenih poti mladih vse prej kot enostavna naloga. Že sestava populacije, na osnovi katere bi lahko strokovno in znanstveno proučili dinamiko študijskih izbir in delovnih izkušenj mlade generacije, postaja z zadnjimi predpisi o varstvu osebnih podatkov težje izvedljiva. Pomenljivosti informacij o izobraževalnem in zaposlitvenem položaju mladih ni treba posebej poudarjati. Brez teh podatkov je težko razumeti, v katero smer se razvija nov intelektualni in delovni potencial ter katere ukrepe bi bilo treba sprejeti in izvesti, da se ga čim smotrneje izkoristi. Za manjšinsko skupnost so ta spoznanja še posebej pomembna, saj sta zlasti od izbir in odločitev mladih odvisna obstoj in rast te skupnosti.
- S problematiko nadaljnega izobraževanja in zaposlovanja višješolskih dijakov se ukvarjajo slovenske drugostopenjske šole v Italiji. V okviru samoocenjevanja učnih dejavnosti morajo namreč upoštevati srednjeročne rezultate, ki jih bivši dijaki dosežejo v sklopu nadaljnega študija in vključevanja v svet dela. V sodelovanju s SLORI-jem so ravnateljstva teh šol izdelala raziskovalni projekt o nadaljnjih študijskih in delovnih izkušnjah svojih bivših dijakov. Namen je vzpostaviti poenoten način zbiranja teh podatkov ter analizirati značilnosti izobrazbenih in poklicnih profilov bivših maturantov celovito.

METODOLOGIJA

- Zbiranje podatkov o študijskih in poklicnih usmeritvah bivših maturantov slovenskih drugostopenjskih srednjih šol poteka v obliki longitudinalne raziskave.
- Položaj dijakov analiziramo v dveh obdobjih: leto in štiri leta po maturi.
- Zbiranje podatkov lahko poteka le s privolitvijo dijakov, zato morajo ti izraziti svojo pripravljenost. Izjavo o sodelovanju podpišejo prostovoljno pred zaključkom maturitetnega izpita.
- Na vprašalnik dijaki odgovarjajo po telefonu ali pa ga sami izpolnijo na spletu.

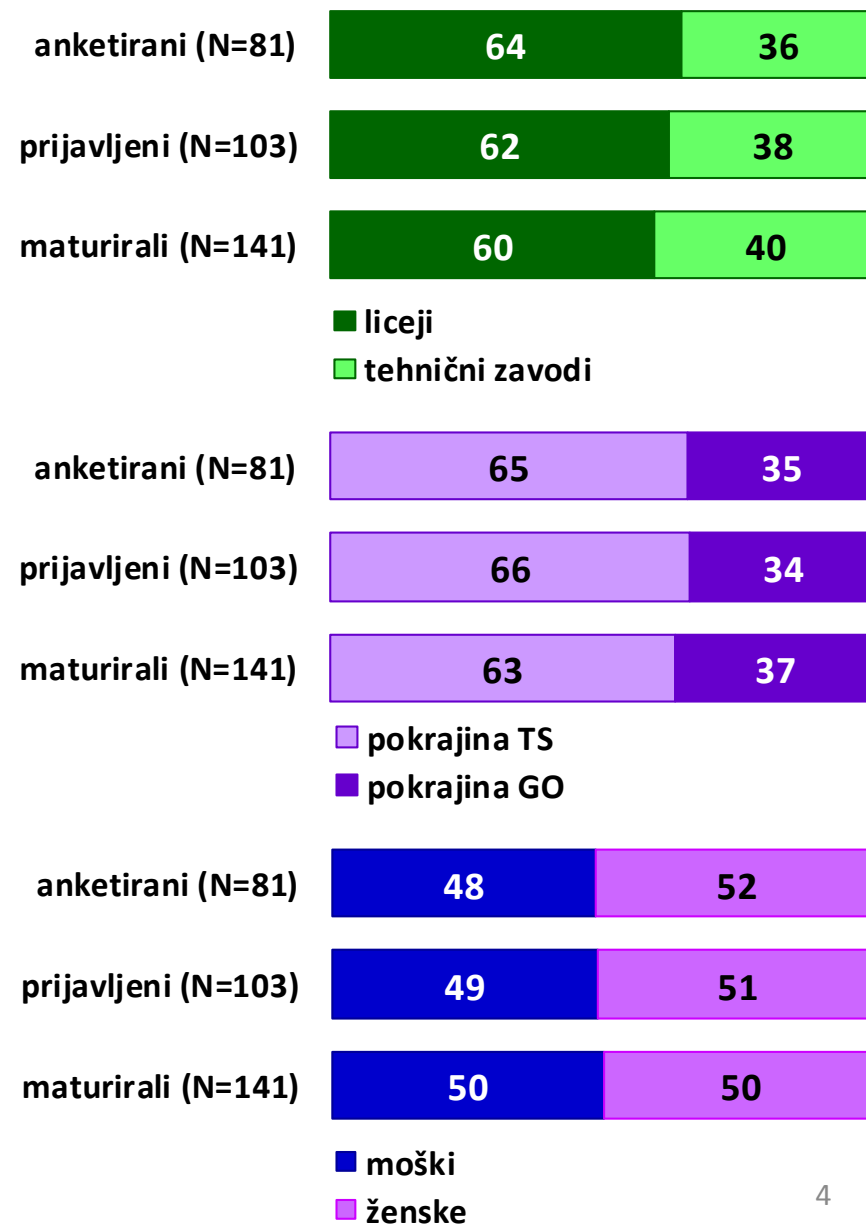
IZVEDBA 2018

- V šolskem letu 2018/19 je 103 (72 %) od skupaj 142 petošolcev podpisalo izjavo o sodelovanju.
- Prvo anketiranje je potekalo maja 2019.
- Z vprašalnikom smo zbrali podatke o vpisu na univerzo, trenutni zaposlitvi oziroma morebitnem drugem delovnem razmerju in izkušnjah v tujini.

ANKETNA SKUPINA

- Pri anketiranju maja 2019 je sodelovalo 81 lanskih maturantov, to se pravi 57 % vseh, ki so lani maturirali oziroma 79 % vseh podpisnikov izjave o sodelovanju.
- Grafikon 1 prikazuje razmerje anketiranih glede na vrsto drugostopenjske srednje šole, pokrajino in spol. Razmerje med licejci in »tehnikami« je 64:36, med tržaškimi in goriškimi dijaki 65:35, medtem ko je dijakinj le rahlo več kot dijakov.
- V istem grafikonu so ta razmerja navedena tudi za celotno skupino lanskih maturantov in skupino prijavljenih. Ker kaže primerjava med tremi skupinami le malenkostne razlike, lahko obravnavamo skupino anketiranih kot vzorec celotne populacije maturantov slovenskih drugostopenjskih srednjih šol v šolskem letu 2017/18.

Grafikon 1: Dijaki glede na vrsto šole, pokrajino in spol (v %)

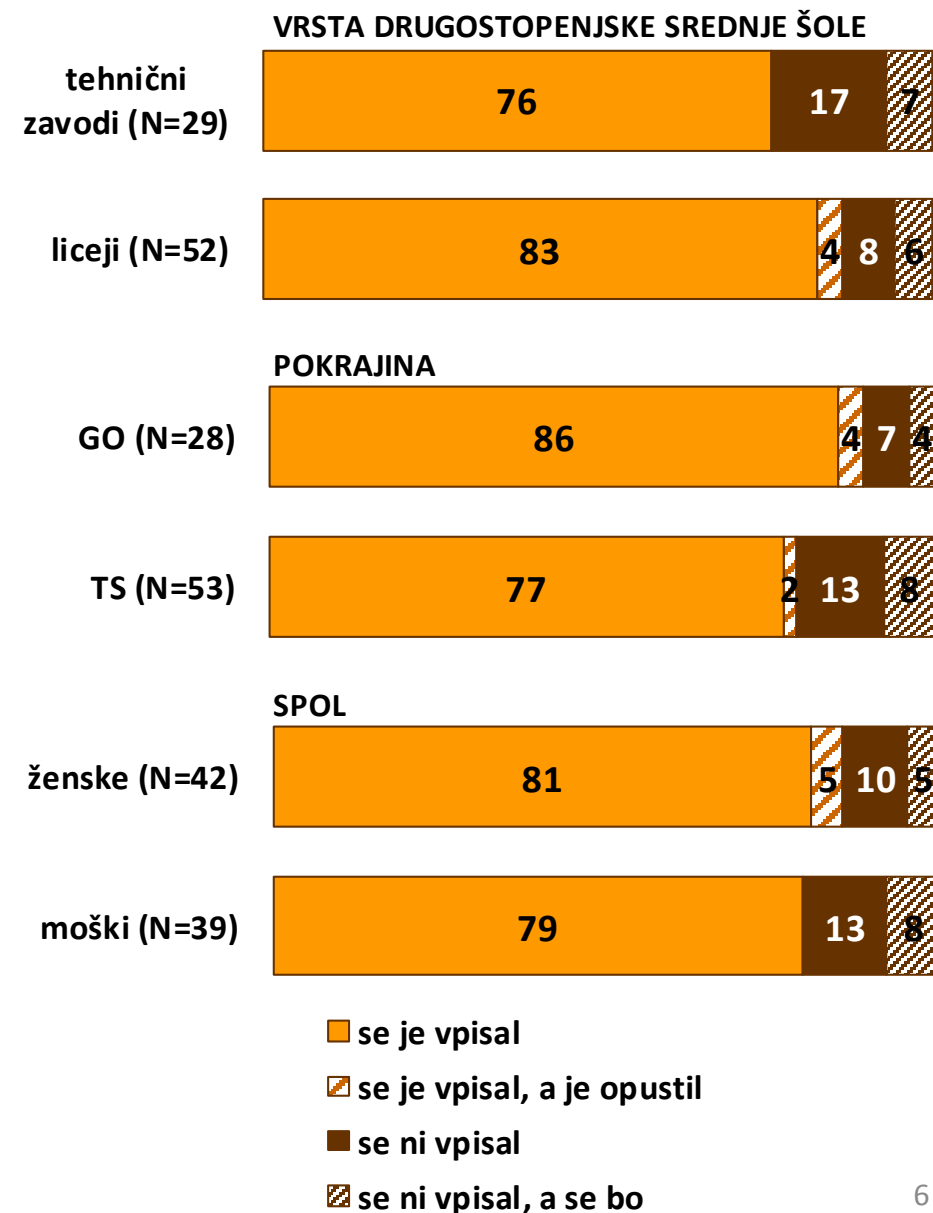
METODOLOŠKO OPOZORILO

- Analiza se opira večinoma na relativne vrednosti (odstotke). Absolutna vrednost (N), na osnovi katere so izračunani odstotki, je v razpredelnicah in grafikonih vedno navedena (v naslovu, legendi ali pri posameznih postavkah).
- Ker so odstotki v grafikonih in preglednicah zaokroženi na celo število, se vsota (100 %) lahko razlikuje za ± 1 %.
- Ko gre za številčno skromne podskupine anketiranih, se analiza opira na absolutne vrednosti.
- Moška slovnična oblika je uporabljena kot nevtralna za oba spola.

VPIS NA UNIVERZO

- V času anketiranja je bilo med vprašanimi 80 % univerzitetnih študentov; zelo redki (3 %) so univerzitetni študij že opustili, medtem ko se jih je 6 % nameravalo še vpisati na univerzo. Preostalih 11 % se za univerzitetno pot ni odločilo.
- Primerjava glede na vrsto šole, pokrajino in spol kaže nekatera odstopanja, ki pa jih je treba obravnavati previdno zaradi nizkih absolutnih vrednosti. Izpostavili bi le, da je univerzitetnih študentov nekaj več med goriškimi dijaki (86 %), takih, ki niso izbrali univerzitetnega študija, pa več med anketiranimi dijaki tehničnih zavodov (17 %).

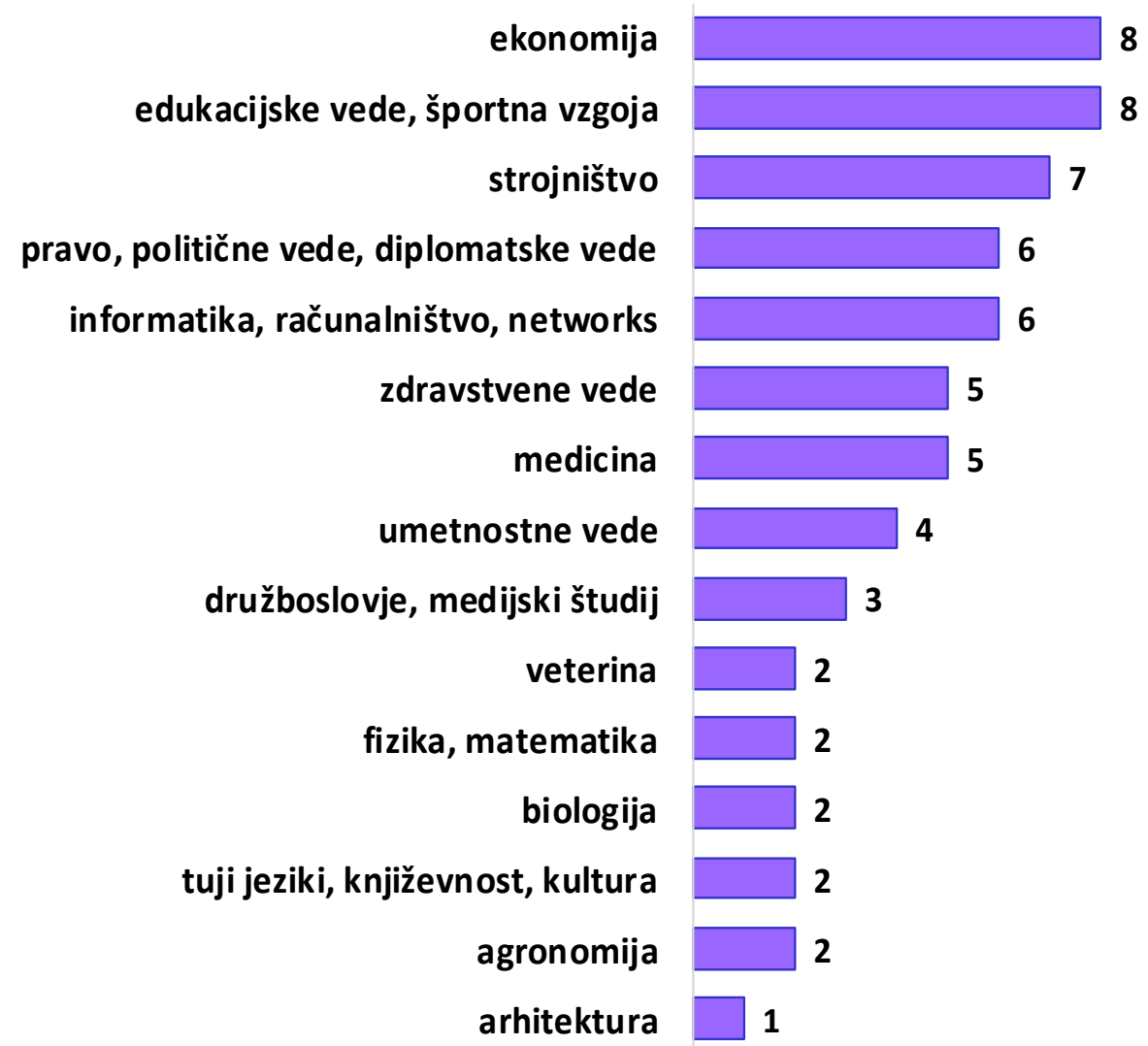
Grafikon 2: Anketirani in vpis na univerzo glede na vrsto šole, pokrajino in spol (v %)

UNIVERZITETNI PROGRAM

- Ekonomija in edukacijske vede sta na vrhu lestvice izbranih študijskih programov (8 anketiranih); sledijo strojništvo (7), informatika (6) ter pravne, politične in diplomatske vede (6). Programa zdravstvenih ved in medicine si delita enako število vpisanih (5) in se skupaj z umetnostnimi (4) in družboslovnimi vedami (3) nahajata na sredini lestvice. Manj (po 2 anketirana) jih je izbralo veterino, znanstvene vede (fiziko, matematiko ali biologijo), tuje jezike in književnost ter agronomijo. Na dnu lestvice pa se nahaja en sam vpisan na arhitekturi.
- Razlike glede na spol so povsem pričakovane: strojništvo in informatiko izbirajo v večji meri fantje, edukacijske in zdravstvene vede pa dekleta.

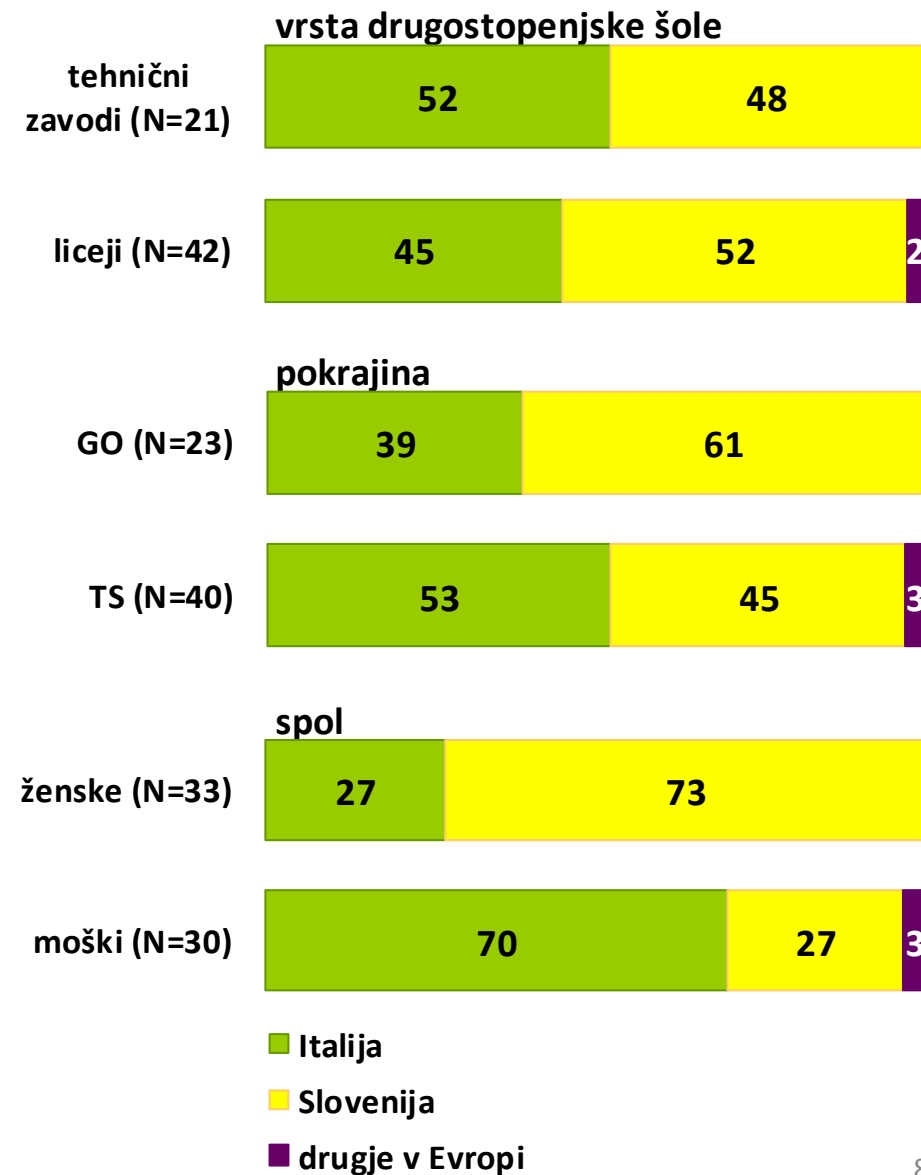
Grafikon 3: Univerzitetni program vpisanih študentov
(v absolutnih vrednostih, N=63)

KRAJ UNIVERZE

- Dobra polovica (51 %) anketiranih študentov obiskuje univerzo v Sloveniji; največ jih študira v Ljubljani (23 od 32), drugi pa so izbrali Koper (7) ali Izolo (2). Študentov italijanskih univerz je med anketiranimi nekoliko manj (48 %); velika večina obiskuje tržaško (25 od 30), nekaj pa jih študira na univerzi v Vidmu (3), Benetkah (1) in Milanu (1). Le en študent je izbral univerzo drugje v Evropi.
- Razlike glede na spol so izrazite: dekleta izbirajo v večji meri univerze v Sloveniji, fantje pa tiste v Italiji.
- Na italijanskih univerzah študirajo predvsem ekonomijo, strojništvo ter pravo ali politične in diplomatske vede, na slovenskih univerzah pa edukacijske vede in medicino.

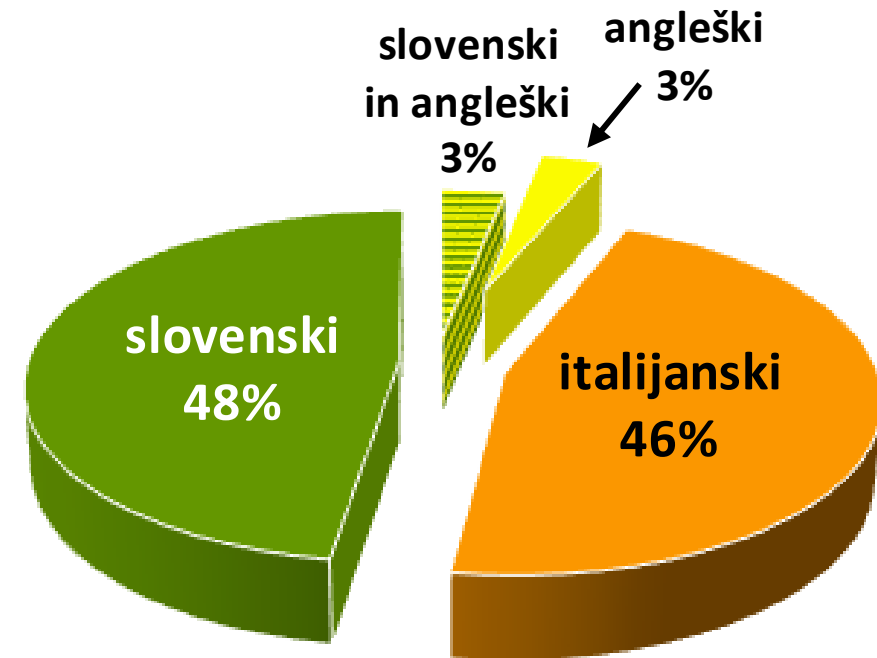
Grafikon 4: Kraj univerze vpisanih študentov glede na vrsto šole, pokrajino in spol (v %)

UČNI JEZIK

- Razporeditev anketiranih glede na učni jezik univerzitetnega študija je podobna razporeditvi po kraju univerze: skoraj polovica anketiranih (48 %) se izobražuje v slovenščini, rahlo manj v italijanščini (46 %), redki pa (tudi) v angleščini (6 %).

Grafikon 5: Učni jezik univerzitetnega študija vpisanih študentov (N=63)

DELOVNO RAZMERJE

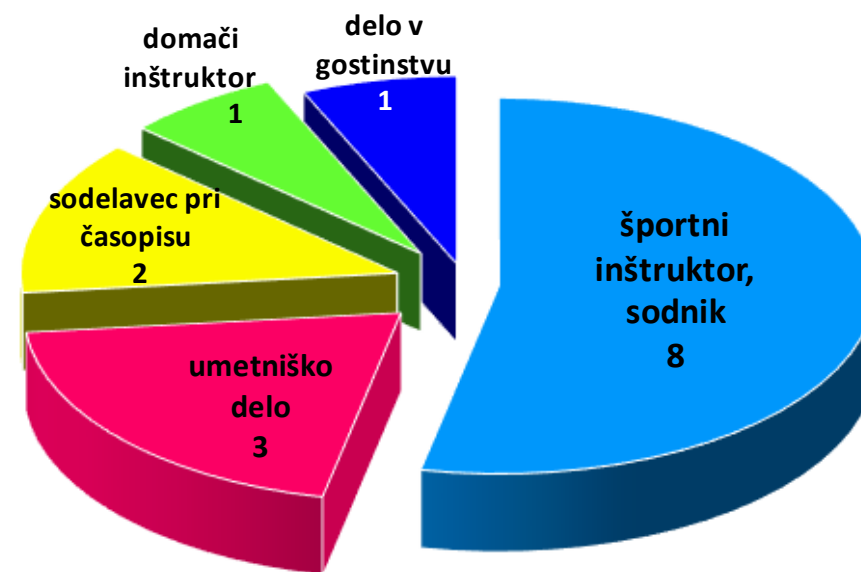
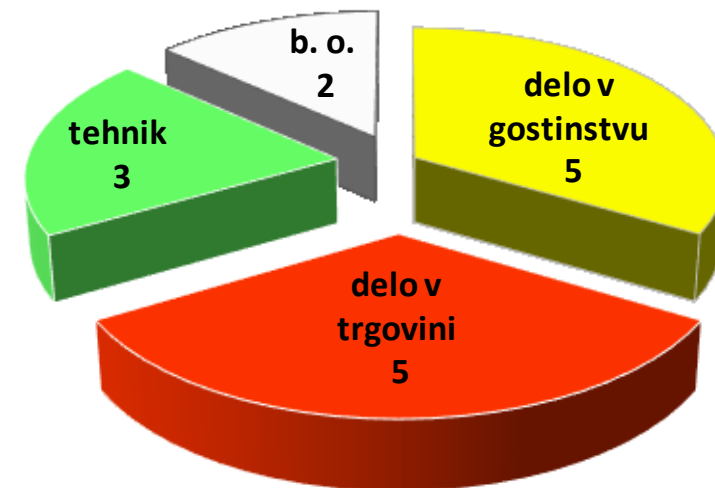
Zaposleni

- V času anketiranja je bilo zaposlenih 15 oz. 18 % maturantov, med katerimi je bil en univerzitetni študent. Vsi, razen enega, so bili zaposleni za določen čas. Področja zaposlovanja so bila trgovina, gostinstvo in proizvodnja.

Druge oblike delovnega razmerja

- Enako število (15 oz. 18 %) anketiranih maturantov je imelo v istem obdobju sklenjeno kakšno drugo pogodbo (avtorsko pogodbo, vrednotnice/voucherji, študentsko delo, civilna služba ipd.). Vsi so bili univerzitetni študenti. Največ jih je delalo na športnem področju, nekaj se jih je ukvarjalo z umetniškimi dejavnostmi in novinarstvom, manj pa z inštrukcijami in gostinstvom.

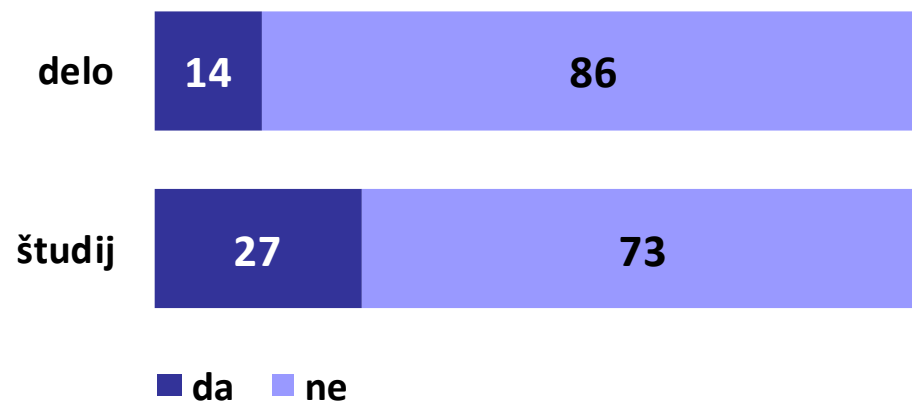
Grafikon 6: Delovna razmerja anketiranih maturantov (v absolutnih vrednostih)

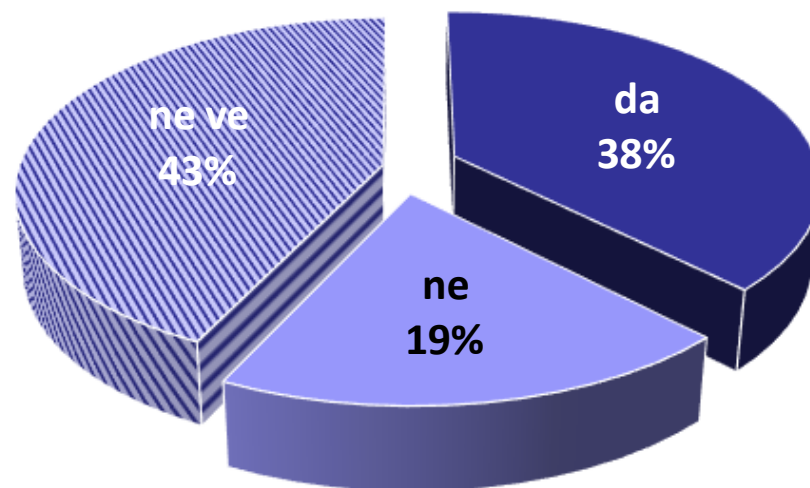
IZKUŠNJE V TUJINI

- Med srednješolskim obdobjem so nekateri anketiranci imeli študijske in delovne izkušnje v tujini. Zaradi študija je bila v tujini dobra četrtnina (27 %) vprašanih, zaradi dela pa približno polovica manj (14 %).
- Večina oziroma 43 % anketiranih še ne ve, ali se bo v prihodnje izselila zaradi dela. Nekaj manj (38 %) je takih, ki si to možnost želijo izkoristiti, medtem ko v tujino zaradi dela ne namerava skoraj petina (19 %) vprašanih.

Grafikon 7: Pretekle študijske in delovne izkušnje v tujini (v %, N=77)

Grafikon 8: Delo v tujini v prihodnje (N=77)

ZAKLJUČNI POVZETEK

- Prednost pričujoče analize je vpogled v študijske in zaposlitvene izbire dijakov slovenskih drugostopenjskih srednjih šol v Italiji v prvem letu po maturi. Čeprav v sodelovanje niso pristali čisto vsi lanski maturantje, so zbrani podatki vsekakor pomemben pokazatelj študijskih in zaposlitvenih poti, ki si jih bivši petošolci načrtajo za naprej. Anketna skupina predstavlja 57-odstotni delež celotne populacije lanskih maturantov in ji je zelo podobna glede sestave po spolu, vrsti srednje šole in pokrajini. Čeprav jo lahko obravnavamo kot vzorec, ne skrivamo želje, da bi pri nadaljnjih izvedbah vključili čim večje število maturantov.
- Zelo velik, natančneje skoraj 90-odstotni, je delež anketiranih, ki so se po maturi vpisali ali pa se nameravajo vpisati na univerzo. Osip v približno prvi polovici akademskega leta je zelo skromen. Ekonomija in edukacijske vede sta najbolj razširjena študijska programa, priljubljena pa sta tudi strojništvo, informatika ter pravo in politične vede. V času anketiranja sta bila deleža univerzitetnih študentov, ki obiskujejo univerze v Sloveniji oziroma Italiji in torej študirajo v slovenskem oziroma italijanskem jeziku, skoraj enakovredna. Med navedenimi univerzami prednjačita tisti v Ljubljani in Trstu. Zanimivo je, da se za študij v Sloveniji odločajo v večji meri dekleta. Na pojav nedvomno vpliva izbira študijske smeri, morda pa je to odvisno tudi od njihove večje samozavesti in želje po preizkušanju lastnih zmožnosti.

- Primerjava s podatki iz leta 1989 kaže, da se je delež maturantov, ki nadaljujejo študij na univerzi, občutno povečal, saj je bil pred skoraj tridesetimi leti le 47-odstoten (Bogatec, 2002 in dodatne obdelave). Da je delež univerzitetnih študentov med anketiranimi maturanti nadpovprečen, pa je razviden iz primerjave z vsedržavnimi povprečji. Poročilo *Rapporto 2019 sulla Condizione occupazionale e formativa dei diplomati*, ki sta ga pripravila Združenje šol *AlmaDiploma* in Meduniverzitetni konzorcij *AlmaLaurea*, navaja namreč podatek, da se je po maturi leta 2017 na univerzo vpisalo skoraj 70 % maturantov drugostopenjskih srednjih šol v Italiji. Iz primerjave bi torej lahko sklepali, da je izbira univerzitetnega študija bolj razširjena med anketiranimi maturanti, možno pa je tudi, da je nadpovprečni vpis na univerzo med anketiranimi odvisen od sestave anketne skupine, ki je številčno skromna in/ali premalo reprezentativna od tistih, ki se na univerzo niso vpisali.
- Ker je zaposlenih res malo, je težko izluščiti katero koli posebnost ali trend. Podatki kažejo, da jih večina dela v gostinskem in trgovskem sektorju, nekaj pa je kvalificiranih delavcev; nekateri se nameravajo vpisati na univerzo, drugi morda iščejo ustrežnejšo zaposlitev.
- Študijske in delovne izkušnje v tujini si anketirani nabirajo že med sekundarnim šolanjem. Skoraj 40 % anketiranih namerava iskati delo v tujini, tako v Evropi kot drugje.

NADALJNI KORAKI IN POZIV

Letno zbiranje podatkov bo omogočilo spremljanje predstavljenih rezultatov in dodatne obdelave, ki zahtevajo številčnejšo anketno skupino. Nedvomno zanimivo bo tudi ponovno anketiranje istih maturantov štiri leta po maturi, ko bomo lahko preverili stopnjo uspešnosti pri univerzitetnem študiju in zaposlenost diplomiranih. Veliko je seveda odvisno od sodelovanja bivših dijakov, za katere bo zbiranje informacij nedvomno koristno, zlasti če bo na tej osnovi nastala dostopna datoteka potencialnih poklicnih profilov.

BIBLIOGRAFIJA

- Associazione di Scuole AlmaDiploma & Consorzio Interuniversitario AlmaLaurea (2019), *Rapporto 2019 sulla Condizione occupazionale e formativa dei diplomati*, www.almalaurea.it/informa/news/2019/01/30/rapporto-2019-condizione-occupazionale-formativa-diplomati#universita (junij 2019)
- Bogatec N. (2002): *Percorsi formativi e occupazionali. Esempio di un gruppo di giovani sloveni della provincia di Trieste*, SLORI, Trieste.